

УДК 657.47

МЕТОДИКА КАЛЬКУЛЯЦІЇ СОБІВАРТОСТІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР*Купченко С.М., студент 4 курсу ВП НУБіП України**«Ніжинський агротехнічний інститут»**Науковий керівник – Овчарик З.Д., кандидат економічних наук, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту*

Досліджено різні підходи до визначення поняття «калькуляція» з точки зору багатьох науковців, спільні риси між їх судженнями. Відображено склад витрат, які підлягають включенню до собівартості та методика калькуляції собівартості зернових культур.

Ключові слова: калькуляція, собівартість, витрати.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням даного питання займалися такі вчені як проф. Ф.Ф. Бутинець, проф. В.Ф. Палій, І.А. Басманов, проф. В.В. Сопко, Н.В. Мазуркевич, С.В. Бойко, К.В. Романчук.

Метою статті є дослідження та уточнення економічної сутності та змісту поняття «калькуляція», вивчення методики обчислення собівартості зернових культур.

Виклад основного матеріалу. Термін «калькуляція» (лат. *calculatio* – обчислення) для позначення розрахунку собівартості почали вживати з другої половини ХІХ ст. З часом термін «калькуляція» стали застосовувати і у розумінні форми, в якій наводиться розрахунок собівартості. Тож відбулося поступове розширення змісту поняття калькуляція та його розуміння. В 50–х рр. з'являється новий термін «калькулювання».

Визначення принципів та методів калькуляції собівартості у системі управлінського обліку є предметом дискусії протягом декількох десятків років. Вагомий внесок у розв'язання даної проблеми зробили відомі вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: А.Апчерч, І.Белебеха, О.Бородкін, Ф.Бутинець, М.Вахрушина, С.Голов, З.Задорожний, Р.Ентоні, Т.Карпова, М.Кужельний, А.Кузьмінський, Л.Нападовська, Б.Нідлз, В.Палій, М.Пушкар, Дж.Ріс, Я.Соколов, В.Сопко, Дж.Фостер, Ч.Харнгрэн, М.Чумаченко, В.Швець та ін.

Думки та судження вчених стосовно визначення поняття калькуляції мають спільну основу, але не рідко мають суттєві відмінності.

Визначення поняття та спільні риси між ними, з точки зору різних науковців, наведені у табл.1.

Кожен із авторів наводить своє розуміння поняття «калькуляція». Спільними рисами у них є те, що майже всі автори (Н.М.Ткаченко, В.Е.Керімов, В.Г.Швець, В.М.Добровський, І.І.Поклад) вважають, що це розрахунок (спосіб розрахунку) собівартості продукції. Значно відрізняється думка авторів Г.О. Партина та А.Г.Загороднього, адже вони вважають, що калькуляція – це розрахунок безпосередньо витрат на виготовлення продукції, а не собівартості, як на цьому наголошували попередні дослідники. Поділяють їхню думку і Гончаров С.М. та Кушнір Н.Б., які вважають калькуляцію одним із різновидів постатейного розрахунку складових від загальних витрат на одиницю виробничої продукції. Абсолютно іншим є розуміння професора Бутинця Ф.Ф., який наголошує, що калькуляція – це форма внутрішнього документу, в якій проводиться калькулювання і подаються його результати.

Отже, кожен з авторів розуміє поняття калькуляції по-своєму, але узагальнюючи всі точки зору, можна сказати, що калькуляція – це спосіб розрахунку (розрахункових процедур) у грошовому виразі собівартості (витрат) продукції, виконаних робіт та наданих послуг.

Таблиця 1

Поняття «калькуляція» з точки зору різних науковців

№	Автор	Визначення	Спільні риси
1	Бутинець Ф.Ф. та співавтори	Форма внутрішнього документу, в якій проводиться калькулювання і подаються його результати [2, с. 171]	Майже всі автори вважають, що це розрахунок (спосіб розрахунку) собівартості продукції.
2	Ткаченко Н.М.	Обчислення собівартості одиниці продукції, виконаних робіт та послуг, а також заготівельної собівартості матеріальних цінностей та засобів виробництва за елементами витрат [8]	
3	Партин Г.О. та Загородній А.Г.	Розрахунок у грошовому виразі витрат на виготовлення певного об'єкта калькулювання [6, с. 113]	
4	Керімов В.Е.	Спосіб розрахунку (сукупність розрахункових процедур) собівартості одиниці продукції (робіт, послуг) [5, с.11]	
5	Швець В.Г.	Спосіб розрахунку, визначена сукупність розрахункових процедур собівартості продукту [9, с. 181–182]	
6	Добровський В.М.	Розрахунок собівартості продукції [4]	
7	Поклад І.І.	Обчислення собівартості за визначеними статтями витрат [7]	
8	Гончаров С.М., Кушнір Н.Б.	Один із різновидів постатейного розрахунку складових від загальних витрат на одиницю виробничої продукції, окремої роботи, послуги [3]	

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються:

- прями матеріальні витрати;
- прями витрати на оплату праці;
- інші прями витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) встановлюється підприємством. За способом включення до собівартості витрати поділяються на прямі і непрямі.

Прямими називаються ті витрати, які безпосередньо можуть бути віднесені до конкретного об'єкта витрат і включені до собівартості продукції.

Непрямі витрати - це витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до певного об'єкта витрат економічно можливим шляхом. Такі витрати відносяться до вирощування багатьох культур, кількох груп тварин, виконання різних робіт. Тому на практиці їх часто називають тими, що розподіляються, тобто загальновиробничими витратами [1].

СЕКЦІЯ 1

«Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу та фінансів в агропромисловому виробництві України: теорія і практика»

Собівартість продукції зернових культур визначають один раз в кінці року. Обчислення собівартості - важливий і відповідальний етап у бухгалтерській діяльності, їй передують підготовча робота, яка пов'язана з уточненням суми витрат та обсягу одержаної продукції. До початку здійснення розрахунків по собівартості продукції потрібно провести такі роботи: розподілити між окремими об'єктами витрати з утримання основних засобів; списати вартість послуг допоміжних та обслуговуючих виробництв; розподілити витрати на зрошення чи осушення лісосмуг, їх вапнування і гіпсування, якщо ці заходи проводяться, а також утримання лісосмуг; розподілити загальнопромислові витрати. Слід ретельно перевірити розмежування витрат, що відносяться на продукцію поточного року і залишаються під урожай наступних років як незавершене виробництво [2, с. 185].

Собівартість соломи визначається виходячи із розрахунково-нормативних витрат на збирання, транспортування, пересування, скиртування та інші роботи, пов'язані із заготівлею побічної чи основної продукції. При складанні звітної калькуляції із загальної суми витрат на вирощування певної культури виключається вартість побічної продукції.

Втрати на вирощування і збирання зернових культур (включаючи вартість доробки зерна на току, що проводиться в межах календарного року) становлять собівартість зерна, зерновідходів та соломи.

Загальна сума витрат (без вартості соломи) розподіляється між зерном і зерновідходами, при цьому зерно приймається за одиницю, а зерновідходи прирівнюються до нього за коефіцієнтом, який розраховується за вмістом в них повноцінного зерна.

Собівартість 1 ц зерна і зернових відходів визначають діленням витрат на вирощування зернових культур на відповідну фізичну масу зерна і зернових відходів після очищення і сушіння.

У разі вирощування насіння зернових культур загальна сума витрат, включаючи додаткові витрати, безпосередньо пов'язані з одержанням насінневого зерна відповідних репродукцій (без вартості рядового зерна та зерновідходів), розподіляється між цими класами насіння (супер еліта, еліта, 1-ї репродукції) пропорційно його вартості за реалізаційними цінами. Собівартість центнера насіння визначається діленням суми витрат, віднесених на насіння відповідного класу, на його масу після доробки. Калькуляційною одиницею обчислення собівартості як основної так і побічної продукції зернових є 1 центнер.

Висновок. Вивчення питання калькуляції займається багато авторів, кожен з яких має свою думку стосовно даного питання. Узагальнивши їх твердження, можна сказати, що калькуляція – це спосіб розрахунку (розрахункових процедур) у грошовому виразі собівартості (витрат) продукції, виконаних робіт та наданих послуг. Перед проведенням визначення собівартості отриманих зернових культур потрібно провести ряд підготовчих процедур, одними з яких є розподіл усіх понесених витрат на виробництво продукції за видами та відповідними статтями калькуляції. В процесі калькулювання визначається собівартість зерна, зерновідходів та соломи.

Список літератури

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» / Україна. Міністерство фінансів // Все про бухгалтерський облік — 2008. — № 4.
2. Бухгалтерський управлінський облік: [підруч. для студ. вищ. навч. заклад.] / Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т. В., Малюга Н. М., Чижевська Л. В. [2-е вид., перероб. і доп.] — Житомир: ГТП «Рута», 2002. — 480 с. — С. 171.
3. Гончаров С. М., Кушнір Н. Б. Тлумачний словник економіста / Гончаров С. М., Кушнір Н. Б.; за ред. проф. С. М. Гончарова. — Рівне: НУВГП, 2008. — 264 с.
4. Добровський В. М. Управлінський облік: [навч.-метод. посібник для самоствивч. дисц.] / Л. В. Гнилицька, Р. С. Коршикова; за ред. В. М. Добровського. — К.: КНЕУ, 2003. — 235 с.
5. Керимов В. Э. Учет затрат, калькулирование и бюджетирование в отдельных отраслях производственной сферы: учебн. / В. Э. Керимов. — [6-е изд.]. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2009. — 476 с. — С. 11.
6. Партин Г. О. Управлінський облік : навч. посібн. [2-ге вид., випр. і доп.] / Г. О. Партин, А. Г. Загородній. — К.: Знання, 2007. — 303 с. — С. 113.
7. Поклад И. И. Учет, калькулирование и анализ себестоимости промышленной продукции / И. И. Поклад. — М.: Финансы, 1996. — 255 с.
8. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Н. М. Ткаченко. — [6-те вид.]. — К.: А.С.К., 2004. — 784 с.
9. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підруч. — [3-те вид., перероб. і доп.] / В. Г. Швець. — К.: Знання, 2008. — 535 с. С. 181–182.

МЕТОДИКА КАЛЬКУЛЯЦІЇ СЕБЕСТОІМОСТІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

***Купченко С.М., студентка 4 курсу ОП НУБіП України «Нежинський
агротехнічний інститут»***

***Научный руководитель - Овчарик З.Д., кандидат экономических наук, заведующая
кафедрой бухгалтерского учета, анализа и аудита***

Исследованы различные подходы к определению понятия «калькуляция» с точки зрения многих ученых, обобщены черты между их суждениями. Отражены состав расходов, подлежащих включению в себестоимость и методика калькуляции себестоимости зерновых культур.

Ключевые слова: калькуляция, себестоимость, затраты.

METHODS COSTING CEREALS

***Kupchenko S.M., 4-th year student of SS NUBiP of Ukraine
«Nizhyn Agrotechnical Institute»***

Supervisor - Ovcharyk Z.D., PhD, Head of chair of Accounting, Analysis and Audit

Different approaches to the definition of «calculation» from the point of view of many scholars, the similarities between their judgments. Reflected the costs that are to be included in the cost and method of costing crops.

Keywords: costing, cost, spending.